

Naturvernforbundet
Hordaland

avdeling
Hordaland

Bergen og Hordaland Turlag

Plan- og bygningsetaten, Bergen kommune

postmottak@planogbygg@bergen.kommune.no

Bergen, 3. desember 2023

Dette innspillet sendes på vegne av Naturvernforbundet Hordaland, Bergen og Hordaland Turlag, og BirdLife Norge avd. Hordaland.

Klage på reguleringsplan for Kokstaddalen, Bergen kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland viser til kunngjøring av detaljreguleringsplan for Kokstaddalen den 11. november 2023 (saksnummer PLAN-2022/20517; arealplan-ID: 65960000), med klagefrist satt til 3. desember 2023. Vi klager med dette på det aktuelle planvedtaket.

Vi mener at planvedtaket ikke oppfyller krav som stilles i naturmangfoldloven (nml) §§ 8–12, jf. § 7, og vi mener heller ikke at kravene som stilles i forskrift om konsekvensutredninger §§ 21–23 og § 28 er oppfylt i gjeldende planvedtak – i tillegg mener vi at planvedtaket ikke oppfyller krav i forvaltningsloven § 17.

Med bakgrunn i at bruddene er såpass mange og omfattende, og at de *kan* ha virket bestemmende på vedtakets innhold – der sistnevnte er særlig relevant for I/L2 – mener vi at reguleringsplanen må oppheves; enten hele planen eller den delen av reguleringsplanen som omfatter I/L2.

Saken reiser etter vår mening noen prinsipielt interessante problemstillinger, som vi ser frem til at blir kommentert av klageinstans(e) i den videre behandlingen. Helt overordnet håper vi at både Bergen kommune og Statsforvalteren i Vestland ser positivt på at frivillige organisasjoner bidrar med denne type klager – når det er saker med såpass åpenbare og betydelige feil knyttet til selve saksbehandlingen.

Denne type klager er, slik vi ser det, en viktig del av lokaldemokratiet – siden vi her mener at vi peker på ganske åpenbare juridiske feil ved saksbehandlingen i en sak som har store konsekvenser for fellesverdier som natur og friluftsliv. Det er åpenbart viktig med god rettsikkerhet og god forvaltningsskikk også for disse verdiene.

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
hordaland@fnf-nett.no | Tverrgt. 4-6, 5017 Bergen | 99 62 28 30
organisasjonsnummer 918 407 855 | www.fnf-nett.no/hordaland

Vi tar også med at det heldigvis ser ut til å foregå en skjerping på det aktuelle feltet bare i løpet av det siste halve året – etter klagesaker som gjelder fv. 561 Kolltveit–Ågotnes (Sivilombudet), Nye Veavågen skole (Sivilombudet og Statsforvalteren i Rogaland), og også saken som gjaldt Fossesjøen, Alver kommune (Statsforvalteren i Vestland).

Hvis Bergen kommune (eller eventuelt senere Statsforvalteren i Vestland) trenger å få tilsendt noen dokumenter som det er henvist til i denne klagen, er det selvsagt bare til å ta kontakt. Her følger en innholdsfortegnelse.

Innhold

Naturmangfoldloven.....	3
Naturmangfoldloven § 7	3
Naturmangfoldloven § 8	5
Mangler ved konklusjon i naturmangfoldrapport.....	5
Oseanisk furuskog: En skogtype som Norge har et spesielt stort ansvar for	5
Myrer med vannspeil og deres betydning for arter og økosystemet	6
Hønehauk.....	8
Mer generelle feilaktige beskrivelser av naturmangfoldet	8
Feil og mangler om naturmangfoldet i planbeskrivelse og i byrådets saksframstilling	8
Naturmangfoldloven § 9	9
Naturmangfoldloven § 10	10
Naturmangfoldloven § 11	11
Naturmangfoldloven § 12	11
Forskrift om konsekvensutredninger.....	13
Et forslag til løsning.....	15
Referanser	17

Naturmangfoldloven

Den forrige reguleringsplanen for Kokstaddalen (vedtatt 22. juni 2022) ble opphevet av Statsforvalteren i Vestland (SFVL) den 8. mai 2023, etter klage fra FNF Hordaland. Statsforvalteren begrunnet da planopphevelsen med manglende oppfyllelse av naturmangfoldloven §§ 8–12, jf. § 7; i hovedsak basert på anførselene i klagen fra FNF Hordaland.

Alt i alt er det den samme reguleringsplanen som nå er vedtatt på nytt, med noen endringer i kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold, og noen flere uttalte vurderinger etter naturmangfoldloven. Plankartet – og dermed planens påvirkning på verdier knyttet til natur og friluftsliv – er dog dessverre det samme som sist.

Naturmangfoldloven § 7

Det er naturmangfoldloven § 7 som forteller oss at det skal gjøres vurderinger, bl.a. ut fra kunnskap og redegjørelser som skal fremkomme med bakgrunn i de krav som stilles i naturmangfoldloven §§ 8–12. I Sivilombudets sak som gjelder Nye Veavågen skole – der vedtatt reguleringsplan ble opphevet av Statsforvalteren i Rogaland – oppsummerer Sivilombudet tydelig hvordan naturmangfoldloven § 7 skal forstås¹ (vår understreking):

Ombudet har i flere uttalelser lagt til grunn at nml. § 7 krever at forvaltningsorganet som har vedtakskompetansen, selv skal gjøre en vurdering av hvordan prinsippene i §§ 8-12 gjør seg gjeldende, se blant annet SOM-2018-1219, SOM-2022-1374 og SOM-2022-1377. Prinsippene i §§ 8-12 gjelder mer enn bare sakens opplysning: De har også betydning for selve den avveiningen som finner sted ved avgjørelsen. Kravet i nml. § 7 innebærer ikke bare at det skal fremgå at de aktuelle prinsippene er vurdert, men også hvilken vekt disse skal ha. Det er med andre ord ikke tilstrekkelig at virkningene for naturmangfoldet vurderes av andre organer på andre stadier i prosessen. I reguleringsplansaker er det i første rekke kommunestyret som politisk organ som skal foreta denne avveiningen ved vedtagelse av planen, og ikke kommuneadministrasjonen ved den senere byggesaksbehandling. Ombudet understreker betydningen av dette, da vurderingen og vektingen av prinsippene i naturmangfoldloven nødvendigvis vil påvirke planens innhold.

En forutsetning for *gyldige vurderinger og vektinger*, er at kravene i naturmangfoldloven §§ 8–12 er oppfylt, noe vi altså mener at de ikke er – se de etterfølgende avsnittene som gjelder disse paragrafene.

Men også hvis man ser bort fra at de riktige forutsetningene ikke er på plass, er det vanskelig å finne noen reelle vurderinger og vektinger i saksframstillingen fra byrådet. Byrådet skriver følgende i saksframstillingen (side 6) (vår understreking): «Etter byrådets vurdering er det vanskelig i lys av pågående klima- og naturkrise å anbefale et vedtak som vil bygge ned et større område som i dag er grønt. [...] Men med bakgrunn i at det juridiske grunnlaget er gjeldende områderegulering og KPA, vil byrådet likevel anbefale vedtak av reguleringsplanforslaget.»

Den overordnede områdereguleringen og KPA fritar selvsagt ikke planmyndigheten fra å gjøre vurderinger og vektinger etter naturmangfoldloven. Hvis så hadde vært tilfelle, så hadde man jo ikke trengt noen nye utredninger av naturmangfold i forbindelse med detaljreguleringen i det hele tatt.

¹ <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/detaljregulering-for-nye-veavagen-skole-klageinstansens-provingsplikt-og-betydningen-av-nye-opplysninger-som-tilkommer-etter-kommunens-vedtak/>

KPA og områdereguleringer er mindre detaljerte enn detaljreguleringsplaner, og jo *mer detaljert* en plan er, jo *større krav* må det kunne stilles til helt konkrete vurderinger og vektinger av hvorfor verdifullt naturmangfold skal ødelegges. Og jo *større naturverdier* (slik som rødlistede arter og/eller naturverdier), jo *større nytteverdi* må man også forvente at det må til for å veie opp for ødeleggelse av det aktuelle naturmangfoldet. Eksempelvis burde planmyndigheten i dette tilfellet vurdert og begrunnet hvorfor eksempelvis også de to store myrene i IL/2 skal bygges ned – ikke minst når man nå vet at disse myrene er en viktig del av det som nå potensielt *kan* være kysthumlas (*nær truet*) eneste leveområde i Bergen kommune. Her må vi også legge til at utredningene av naturmangfold i forbindelse med områdereguleringen i stor grad må anses som ikke-eksisterende (se kapittelet *Forskrift om konsekvensutredninger*) – noe som betyr at det er desto viktigere å vurdere naturmangfoldet i detaljreguleringen.

Den nevnte formuleringen i byrådets saksframstilling, og andre, lignende formuleringer på side 7–10 i samme dokument, viser at det ikke har blitt foretatt noen reelle vurderinger og vektinger, slik naturmangfoldloven så tydelig krever. Reelle vurderinger i tråd med naturmangfoldloven skulle eksempelvis ha sagt noe om *nytteverdien* av å bygge ut I/L2 – noe vi også kommer tilbake til under avsnittene under *Naturmangfoldloven § 12*, senere i klagen vår.

Den eneste nytteverdien av å bygge ut I/L2 virker å være å finansiere rekkefølgekrav i planen – rekkefølgekrav som for en stor del skyldes nettopp utbyggingen av I/L2, og i mindre grad utbyggingen av I/L1 alene. Nyten av I/L2 må ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv følgelig kunne sies å være ganske tvilsom. Det er heller ikke dokumentert at det er noe stort behov for næringstomter i det aktuelle området på det nåværende tidspunkt.

På side 10 i byrådets saksframstilling (under *Konklusjon*) står det svart på hvitt at «det er ikke registrert store naturverdier i området, [...]». Dette er helt påviselig feil – eksempelvis er det slik at *funksjonsområder for sårbare arter* skal verdivurderes til **stor verdi for naturmangfold** i henhold til Miljødirektoratets verditabell for naturmangfold² (se også neste side). Det er også selvsagt stor forskjell på *ingen verdi* og *stor verdi* – mellom der ligger nemlig *noe verdi* og *middels verdi* – men i saksframlegget nøyer man seg altså med å skrive at «det er ikke registrert store naturverdier i området» - planmyndigheten *forsøker* altså ikke en gang å kvantifisere naturverdiene i området i henhold til gjeldende verditabell fra Miljødirektoratet. Med et slikt utgangspunkt blir det selvsagt heller ikke mulig å gjøre de *vurderinger og vektinger* som naturmangfoldloven så tydelig krever. Det er altså ikke bare slik at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i denne saken er feilaktig og mangelfullt (se avsnittene under *Naturmangfoldloven § 8*), man planmyndigheten selv har heller ikke forsøkt på reelt vis å trekke inn området naturverdier i vurderingene og vektingene, som de skal gjøre etter loven. Også nytteverdien av I/L2 er svært uklart, ut fra det som kommer frem av saksframlegget.

Selv om mange av feilene og svakhetene gjelder *både* I/L1 og I/L2, er det en vesentlig forskjell på disse to delområdene – slik også Statsforvalteren påpekte sist reguleringsplanen ble opphevet. Her kommer forvaltningsloven § 41 til anvendelse – der et vedtak likevel kan være gyldig «når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold». Nytteverdien av I/L1 (bl.a. som tomt for logistikkterminal) er det vanskelig å argumentere mot – det samme kan ikke sies om I/L2. Se også forskjeller som gjelder myrene i I/L1 sammenlignet med I/L2 på side 5–6.

² Se 1.4.1 Verditabell her: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/metode-for-utredning/naturmangfold/1.4-sett-verdi>

Naturmangfoldloven § 8

Nml § 8 omhandler kunnskapsgrunnlaget som skal ligge til grunn for vedtaket. Kunnskapsgrunnlaget – dvs. revidert naturmangfoldrapport – er nå oppdatert i henhold til gjeldende rødliste (2021), i tillegg til at observasjon av kysthumle (*nær truet*) er med, samt en nærmere kartlegging mm. av myrene innenfor planområdet.

Etter vår mening er det fortsatt til dels store mangler ved kunnskapsgrunnlaget. Manglene går både på overordnet konklusjon om områdets verdi for naturmangfold, det går på verdien som myrer – særlig myrer med vannspeil – har for bl.a. insekt- og fuglefauna i området (herunder også dokumenterte rødlistede arter), i tillegg til manglende kunnskap om hønsehauk (*sårbar*), og generelt på feil formuleringer når naturmangfoldet i området beskrives (dvs. en systematisk språklig devaluering av naturverdiene). Det er også feil i planbeskrivelse og notat bl.a. når det gjelder forekomster av rødlistede arter.

Mangler ved konklusjon i naturmangfoldrapport

Etter Miljødirektoratets verditabell for naturmangfold (se fotnote 2 på forrige side), så vil områder som er økologisk funksjonsområde for sårbare arter, altså komme ut med **stor verdi for naturmangfold**. Spesifikt for I/L2 sin del gjelder dette som **økologisk funksjonsområde for gulspurv og granmeis, men kanskje også for grønnfink og hønsehauk** (hvis disse to artene også bruker I/L2 som del av sitt funksjonsområde). At området faktisk har stor verdi for naturmangfold – etter gjeldende kriterier – kommer ikke frem av kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet. Vi mener dette er en alvorlig mangel ved kunnskapsgrunnlaget. Når verdisetningen av planområdet og dets delområder ikke er riktig, vil det heller ikke være mulig å få til en riktig beskrivelse av effektene som tiltaket vil ha på naturmangfoldet innenfor hele området eller for gitte delområder.

Oseanisk furuskog: En skogtype som Norge har et spesielt stort ansvar for
I rapporten *Ansvarsskogtyper i Norge – Hvilke europeiske skogtyper er spesielt godt representert i Norge?* fra NIBIO (Sætersdal m.fl. 2020), konkluderes det med at «Norge har et særlig høyt ansvar for våre oseaniske skogtyper». Kystfuruskog, som det aktuelle planområdet for det meste består av, er en slik oseanisk skogtype som Norge har et særskilt ansvar for i europeisk sammenheng. Av 14 undersøkte skogtyper i Sætersdal m.fl. (2020), var det bare *oseanisk furuskog* og *oseanisk løvskog* som ble rangert med **svært høy nasjonal ansvarsrangering**.

Ut fra det vi kan se, vil kystfuruskogen (som er det begrepet vi bruker i denne klagen) i IL2 – skogen i IL1 ble hogget sist vinter – oppfylle kriteriene for oseanisk furuskog. I nasjonal sammenheng utgjør oseanisk furuskog (88 000 hektar) 0,7 prosent av det norske skogsarealet. I Europa er det bare i Skottland man også finner denne typen furuskog, og Norges andel av oseanisk furuskog – sammenlignet med samlet areal for denne skogtypen i EU, er derfor beregnet til hele 48 prosent i rapporten til Sætersdal m.fl. (2020) – så vidt bare slått av oseanisk løvskog (hhv. 92 000 hektar og 50 prosent).

Det klare internasjonale ansvaret som Norge har for oseaniske furuskog eller kystfuruskog kommer ikke frem av naturmangfoldrapporten/kunnskapsgrunnlaget, selv om altså hele planområdet var kystfuruskog (nå er det bare IL2 som har denne skogtypen). Dette må betegnes som stor mangel ved kunnskapsgrunnlaget – og viser tydelig at kunnskapsgrunnlaget ikke er oppdatert i tråd med nyere kunnskap om den aktuelle skogtypen, og Norges ansvar for denne skogtypen.

Flyfoto fra 1950-tallet tyder faktisk på at deler av skogen i planområdet – eller i hvert fall en god del av trærne – kan være rundt 100 år eller mer. Forekomst av kysthumle (*nær truet*) og purpurlyng (*nær truet*) viser at kystfuruskogen i det aktuelle planområdet er av (enda) mer oseanisk karakter enn det

meste av kystfuruslogen i Bergen kommune – dette med bakgrunn i at både kysthumle og purpurlyng er arter som er sterkt knyttet til den ytre (oseaniske) kyststripen.

Her må vi også nevne at mye av denne skogtypen i Fleslandsområdet er utbygd de siste 40 årene (se avsnittene i denne klagen som gjelder naturmangfoldloven § 10 – om samlet belastning), noe som øker verdien/viktigheten av den gjenstående delen av kystfuruslogen i dette området. For mange rødlistede arter er det jo fortsatt nok kystfuruskog i dette området til at de har bestander (her kan nevnes både granmeis og gulspurv, men kanskje også hønsehauk).

Myrer med vannspeil og deres betydning for arter og økosystemet

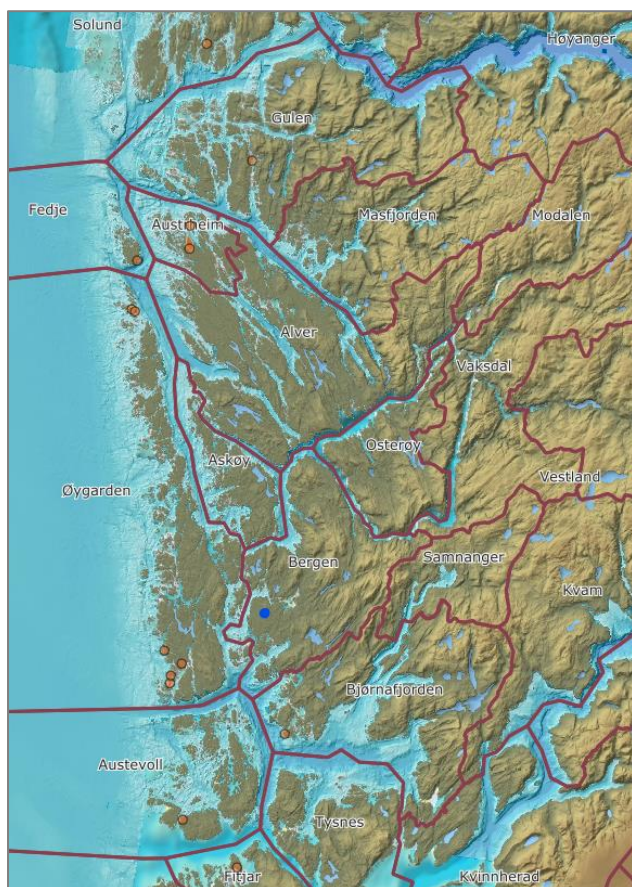
I naturmangfoldrapporten skilles det ikke på myrer med og uten vannspeil. Dette er en klar mangel, siden det er vannspeilet i myrene som har betydning for de fleste av insektene, og også for mange av planteartene som er knyttet til myrene. Insektfaunaen vil igjen ha betydning også for fuglelivet; eksempelvis har undertegnede observert gulspurv (*sårbar*) i nærheten av den største myra i I/L2 både i hekkesesongen 2022 og 2023. I tillegg er det slik at kysthumla (*nær truet*), som ble observert i den største myra i I/L2 både i 2022 og 2023, hentet nektar fra myrklegg (se figur 1), som kun er funnet på den største myra i I/L2. Kysthumle er ikke bare rødlistet, den er også en fåtallig/sjelden art i Bergen kommune, og også fåtallig i nabokommunene til Bergen (se figur 2). Myrklegg (*livskraftig*) er for øvrig også en fåtallig/sjelden art i Bergen kommune, og også fåtallig i nabokommunene rundt Bergen; med kun én annen registrering i Bergen kommune i perioden 2000–2023, og kun 13 registreringer i de 8 nabokommunene til Bergen for samme periode (ref. Artskart).

Foruten myrklegg, kysthumle og gulspurv, må vi ta med at de to største myrene i I/L2 har en rik øyenstikkerfauna (ikke artskartlagt), og i den forrige naturmangfoldrapporten fra Opus (september 2021) stod det følgende om insektfaunaen på myrene: «For øvrig ble det registrert et stort antall øyenstikkere og andre insekter som edderkopper i området [...]». De to setningene om insektfauna i myrområdene ble fjernet i den oppdaterte utgaven av naturmangfoldrapporten – kanskje i et forsøk på å tone ned verdien som myrene – særlig de med åpent vannspeil – har for insektfaunaen i området.

Det er for øvrig stor forskjell når det gjelder myrer med vannspeil i I/L1 og I/L2. Ser man bort fra vannspeilet til den nederste delen av Stemmebekken (før den renner under Kokstadflaten), som nå kanskje kan bli spart hvis tiltakshaver velger å flytte tilkomstveien litt sørover på naboens tomt, er det kun ei myr med vannspeil i I/L1 (myr # 11 i Asplan Viak sin hydrologiske rapport). Vannspeilet til denne myren utgjør omtrent **0,5 dekar**. I I/L2 er det for sammenligning myrer med vannspeil på til sammen omtrent **3 dekar** (myr #13 ca. 2,2 dekar; myr #14 ca. 0,6 dekar; myr #10 ca. 0,2 dekar) – ref. flyfoto fra området. Den økologiske betydningen, særlig av myrene #13 og 14 i I/L2, for insekter, edderkoppdyr, og også for planter og fugler, er etter vår mening neglisjert i kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold. Dette fremstår som en klar kunnskapsmangel for en særlig viktig del av naturen i planområdet. For øvrig er en rik øyenstikkerfauna og forekomst av soldoggarter (ref. naturmangfoldrapporten) også klare indikatorer på et rikt insektliv – siden både soldogg og øyenstikkere spiser insekter. Som nevnt ble insektlivet også beskrevet som rikt i den forrige versjonen av naturmangfoldrapporten, men ikke i den siste versjonen. Vi tar også med at myrer med vannspeil er sjeldne i forhold til andre myrer – i forbindelse med kartlegging av natur i Tysnes kommune, og deler av Stord og Fitjar kommuner ble 1488 myrer kartlagt – bare 4,1 prosent av disse hadde åpne vannspeil (Håland m.fl. 1998). Dette perspektivet mangler helt i kunnskapsgrunnlaget til den aktuelle reguleringsplanen.

Figur 1. Kysthumle på myrklegg på den største myra i I/L2 i juni 2022. Arten ble for øvrig funnet igjen på samme myra i juni 2023. Dokumentasjon av arten er vurdert av forfatter av naturmangfoldrapporten (Opus), og arten er bekreftet (gjelder bildet fra 2023). Foto: Gunvar Mikkelsen.

Figur 2. Registreringer av kysthumle for perioden 2000-2023. Funnet på den største myra i Kokstaddalen (blått) er eneste funn i Bergen kommune i perioden. Det er gjort 8 funn i de tilgrensende kommunene, med nærmeste funn ca. 15 km unna. Kilde: Artskart.

Hønsehauk

Det står i naturmangfoldrapporten at «jevnlige observasjoner [av hønsehauk] kan tyde på at arten fortsatt gjør det [hekker], men det er ikke påvist hekking de siste årene». Videre står det at «dagens hyppige bruk av skogsområdet til friluftsliv, har sannsynligvis påvirket hønsehaukens hekkemulighet negativt.»

Det er altså klart at det godt kan være at hønsehauk (*sårbar*) fortsatt hekker i Fleslandsmarka. Særlig i de vestre delene av området er det lite turgåing, og det er etter vår mening en god sjanse for at det fortsatt foregår hekking i dette området (da basert på at det er «jevnlige observasjoner» av arten i området). Det er kun få par igjen av hønsehauk i Bergen kommune; bestanden ser ut til å være nedadgående, og derfor mener vi at det er et poeng at utbyggingen begrenses så mye som mulig også av hensyn til denne potensielt hekkende arten. I viltrapporten til Bergen kommune (Mikkelsen og Søyland 2017) står det at det kun ble funnet én hekking i Bergen i 2016 når flere av de gamle reirplassene i kommunen ble sjekket.

Når det gjelder hønsehauk mener vi at det ikke blitt gjort gode nok vurderinger knyttet til naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet), og vi mener også at kunnskapsgrunnlaget om arten i det aktuelle området er for svakt, sett i forhold til at dette er en fåtallig VU-art.

Mer generelle feilaktige beskrivelser av naturmangfoldet

Det er siste versjon av naturmangfoldrapporten som utgjør den aktuelle planens kunnskapsgrunnlag om naturmangfold. Den aktuelle rapporten bærer dessverre sterkt preg av systematisk å devaluere naturverdiene gjennom språklige virkemidler, samt også mangel på informasjon.

Eksempelvis står det at naturen i området er fattig, at den har lite potensial for spesielle funn, osv. Det står eksempelvis at «vegetasjonen i planområdet er generelt fattig og ensartet, med få dominerende arter». Desto viktigere mener vi da at det er å fremheve de områdene som har flere arter enn størstedelen av planområdet, slik som da i særlig grad myrene med vannspeil, hvilken del (deler) av planområdet purpurlyngen (*nær truet*) vokser i osv.

Purpurlyng er for øvrig kun funnet få andre steder i Bergen kommune siden år 2000 (ref. Artskart), og dette er en art som sammen med kysthumle, viser at planområdet har mer oseaniske trekk enn de aller fleste andre områder med kystfuruskog i Bergen og omegn. Denne type informasjon kommer imidlertid ikke fram av naturmangfoldrapporten. Når det gjelder myrene, beskrives disse som «fattige og sure», men de har altså likevel et stort mangfold av insekter (jf. også den forrige versjonen av naturmangfoldrapporten). Her må vi ta med at også rødlistede myrer kan være fattige, så for myrer, bør ikke dette (rikhet/fattighet) brukes som en beskrivelse på hvor verdifulle de er som naturtyper.

På side 24 i naturmangfoldrapporten står det at «kun et fåtalls trivielle fugle- og dyrearter er knyttet til arealene med fattigmyr, og sannsynligheten for funn av sjeldne, eller spesielt krevende, arter vurderes som liten». Dette altså til tross for at den største myra i I/L2 åpenbart er et viktig leveområde blant annet for kysthumle (*nær truet*) og myrklegg, som begge må betegnes som nokså sjeldne arter i Bergen og omegn. Vi tar også med at særlig insektlivet i tilknytning til myrene med vannspeil, ikke har blitt kartlagt i det hele tatt.

Feil og mangler om naturmangfoldet i planbeskrivelse og i byrådets saksframstilling

Selv om byrådet i sin vurdering (se byrådets saksframstilling datert 5. september 2023) skriver at planforslaget er «i strid med mål som er satt i lys av den pågående klima- og naturkrisen», noe også

statsforvalteren ved forrige behandling mente at burde tilsi en skjerpet vurdering av I/L2, er det også noen klare feil i saksframstillingen. Blant annet refereres det til naturmangfoldrapporten om at «planområdet består av svært skrint terreng, med fattig skog og myr, uten botaniske eller zoologiske verdier som skiller seg nevneverdig ut fra det ordinære». Dette stemmer som nevnt ikke med realitetene, om man ser på de rødlistede artene som finnes i området, i tillegg til for eksempel myrklegg (*livskraftig*).

Når det gjelder konkrete vurderinger av naturverdier i I/L2 i byrådets saksframstilling, står det blant annet at «kysthumle (NT), granmeis (VU) og grønnfink (VU) ble registrert i felt I/L2, men er mobile arter som lett kan forflytte seg til tilsvarende habitat innenfor I/L1.» For kysthumle, som kun er observert når den leter etter nektar på myrklegg og andre planter på den største myra i I/L2, er det definitivt ikke sikkert at den lille bestanden, som kan være den eneste i Bergen kommune, vil overleve hvis I/L2 bygges ned – siden det ikke finnes noe «tilsvarende habitat» for den arten i nærheten.

Også granmeis (*sårbar*) og grønnfink (*sårbar*) vil selvsagt også bli påvirket av at det totale kystfuruskogsarealet blir redusert enda mer ved en nedbygging også av I/L2 – dette gjelder også i høyeste grad for gulspurv (*sårbar*), som for øvrig ikke er nevnt i saksframstillingen i det hele tatt. Hønsehauk (*sårbar*) er heller ikke nevnt i saksframstillingen. Alle disse fugleartene trenger relativt store arealer med kystfuruskog for å kunne opprettholde dagens bestander. For øvrig er heller ikke forekomsten av myrklegg nevnt under vurderingen av naturverdier i I/L2 – selv om dette altså er en fåtallig/sjelden art i lokal og kanskje også regional målestokk.

Det kommer heller ikke frem av byrådets saksframstilling at planområdet har stor verdi for naturmangfoldet, etter Miljødirektoratets metodikk.

Til sammen er det altså relativt store mangler – og også feil – i kunnskapsgrunnlaget som fremkommer av naturmangfoldrapporten og av byrådets saksframstilling.

I planbeskrivelsen (datert 7. april 2022) ser det for øvrig ut til at arter ikke er oppdatert i forhold til den siste rødlista, til tross for at planbeskrivelsen er datert omtrent et halvt år etter at rødlista ble offentliggjort. På side 99 henger det åpenbart igjen gammel, feilaktig «informasjon» fra tidligere i planprosessen (betegnende nok under kapittelet *Krav om konsekvensutredninger*): «Det er ingen registrerte rødlistearter eller naturtyper». Dette viser tydelig hva tiltakshaver har lagt til grunn av naturverdier tidligere i planprosessen.

Naturmangfoldloven § 9

Naturmangfoldloven § 9 omhandler *føre-var-prinsippet* – som først og fremst kommer til anvendelse i de tilfeller der man ikke har nok kunnskap – jf. forrige punkt om naturmangfoldloven § 8.

Ut fra de manglene som vi finner om kunnskapsgrunnlaget, og som vi også mener at planmyndighet selv må være enige i at er relle (i det minste når de får manglene presentert i den herværende klagen), mener vi at det også må være klart at naturmangfoldloven § 9 ikke har blitt oppfylt, slik loven krever. Blant har det ikke blitt tatt «sikte på å unngå mulig vesentlig skade» på alle artene (hvorav det store flertallet altså ikke er identifisert) som lever i, ved og på myrene som har vannspeil.

Også tatt i betraktning at hønsehauk (*sårbar*) kan hekke i det aktuelle området (Fleslandsmarka), burde føre-var-prinsippet blitt vurdert i forhold til denne arten også. Jo større område som bygges ut, jo større vil påvirkningen på en arealkrevende art som hønsehauken bli. Dette gjelder for så vidt også for granmeis (*sårbar*), gulspurv (*sårbar*) og grønnfink (*sårbar*), som alle er funnet flere ganger i

planområdet, og selvsagt også for andre ikke-rødlistede arter av fugler og insekter, som bruker større områder.

Vi mener for øvrig at bruddene på naturmangfoldloven §§ 8 og 9 med fordel også kan ses i sammenheng med mangler knyttet til forskrift om konsekvensutredninger §§ 21–23 og 28 (se side 12–14). Hadde kravene i forskrift om konsekvensutredninger i større grad blitt tatt på alvor, er det rimelig å anta at kunnskapshullene også hadde vært betydelig mindre enn de er i dag.

Naturmangfoldloven § 10

I det reviderte planarbeidet har det nå blitt gjort noen vurderinger av den samlede belastningen som den aktuelle delen av Fleslands- og Kokstadsområdet har blitt utsatt for gjennom årenes løp. Vi mener likevel at det er mangler ved planarbeidet også knyttet til denne paragrafen. Blant annet står det i byrårets saksframstilling (side 8) at «det konkluderes likevel med at gjenværende grøntområde vil være tilstrekkelig stort til å kunne ivareta funksjonen som leveområde for hjort, annet vilt, fugl og insekter. I rapporten pekes det på at planområdet består av svært skrint terreng, med fattig skog og myr, uten botaniske eller zoologiske verdier som skiller seg nevneverdig ut fra det ordinære.» Her har planmyndigheten imidlertid «glemt» å ta med forekomsten av kysthumle; i naturmangfoldrapporten (side 23) står det nemlig at «unntak [fra det ovenfor nevnte] gjelder funn av kysthumle (NT) på myr i IL2 i 2023».

I naturmangfoldrapporten står det videre at «med tanke på vurderinger etter naturmangfoldloven, er det i utgangspunktet myras betydning for naturmangfold, og som livsmiljø for arter, som vil være i fokus. Myrene i planområdet har en viktig funksjon som leve- og yngleområde for ulike arter, særlig øyestikkere/libeller. Disse artene vil miste sine leveområder lokalt i planområdet, men vil finne tilsvarende leveområder i gjenværende grøntområder med myrinnslag i Storrinden.»

Disse perspektivene rundt myrenes betydning, blant annet for insektlivet, ser ut til å mangle helt i byrårets saksframstilling, noe som også bidrar til planmyndighetens mangelfulle vurderinger av vektinger (vi minner om Sivilombudets tydelige presisering av at det er planmyndigheten som skal gjøre vurderingen og vektingen). Klagebehandler bør også merke seg at det ikke følger noen faglige begrunnelser med at arter «vil finne tilsvarende leveområder i gjenværende grøntområder med myrinnslag i Storrinden» (ref. naturmangfoldrapporten). I realiteten blir dette det samme som når det i «tilsvarende saker» hevdes at rødlistede/truede arter av fugler eller dyr kan flytte til andre steder. Så enkelt er det selvsagt ikke – det er jo en grunn til at arter er rødlistet og truet – og som regel er det fordi disse artenes leveområder reduseres, degraderes, splittes opp eller ødelegges helt.

Her tar vi med at kysthumle *kun* er funnet på den største myra i I/L2 – og ikke andre steder i Storrinden-området. Myrklegg – en plante som fremstår som viktig for kysthumla – er også kun funnet på denne myra, om man ser på hele Storrinden-området. Det blir altså altfor lett å hevde rødlistede arter «vil finne tilsvarende leveområder i gjenværende grøntområder med myrinnslag i Storrinden.» Når man i tillegg vet at gulspurv (*sårbar*) er observert i hekketiden både i 2022 og i 2023 i nærheten av den store myra i I/L2, og at denne arten spiser insekter i hekketiden, så ser man at myrene også kan ha stor betydning for en sårbar fugleart i området.

Vi tar også med at hønsehauk, som det hersker usikkerhet om hekker i Storrinden-området, er en arealkrevende art, som vil forsvinne fra et område hvis dens funksjonsområde blir for lite til å kunne opprettholde et tilstrekkelig nivå av byttedyr.

FNF Hordaland fikk i august 2023 utarbeidet en rapport som heter *Myr og myrlandsskap i Kokstad–Flesland-området, Bergen kommune. En status og tapsanalyse*³ (Håland 2023). Denne rapporten viser tydelig hvor mye kystfuruskog og hvor store myrområder som har forsvunnet fra det aktuelle området de siste 40 årene, og rapporten fremhever også viktigheten av å ta vare på myrer, og ikke minst de myrene med vannspeil, som er så viktige for mangfoldet av insekter og til en viss grad også av planter. Myrene utgjør til sammen et *myrkompleks*.

Naturmangfoldloven § 11

Naturmangfoldloven § 11 sier at det er tiltakshaver som «skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter». Paragrafen kommer kanskje ikke til direkte anvendelse i den aktuelle saken, siden det i denne saken er mer snakk om å *la være* å bygge ned et større naturområde (I/L2) – noe som i og for seg *ikke* medfører noen ekstra kostnader for tiltakshaver.

Å *la være* å bygge ned I/L2 medfører selvsagt tap av inntekter for tiltakshaver (men ingen økte kostnader) – og et viktig spørsmål i saken er da om dette tapet av kostnader er «urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter». Tatt i betraktning store kunnskapshull og manglende oppfyllelse av flere krav i naturmangfoldloven og forskrift om konsekvensutredninger, mener vi at det er rimelig at i det minste den delen av planen som regulerer utbygging av I/L2, oppheves.

Det er også et viktig poeng at det verken foreligger noe budsjett for hva tiltakshaver ser for seg å tjene på å «utvikle» I/L2, eller hva rekkefølgekravene som tiltakshaver hevder at denne inntjeningen skal (bidra til å) dekke, er beregnet å koste. Det er også et viktig poeng at det er rimelig at flere av rekkefølgekravene knyttet til samferdsel bør falle bort hvis I/L2 ikke reguleres.

Når vi først er inne på økonomi, tar vi med at tiltakshaver ser ut til å ha ta tjent flere hundre millioner på tomtsalg (Mindemyren og Dokken) til Bergen kommune, i tillegg til at tre av delområdene i I/L1 også skal selges til andre aktører (omtrent 26 dekar med næringsstomter) – noen som selvsagt også vil generere betydelige inntekter for tiltakshaver.

Ut fra at samfunnsøkonomisk perspektiv, *der også verdien av natur- og friluftslivsområdet I/L2 er med i betraktning*, mener vi at det ikke er urimelig at I/L2 tas ut av reguleringsplanen. Vi kan også ta med at tiltakshaver (Posten Bring AS) gikk med et overskudd på rundt 900 millioner kr. i 2021. Tiltakshaver er for øvrig et statlig foretak, som er forpliktet å forholde seg til regjeringens eierskapsmelding (se også neste side), der bærekraft er en viktig del av regjeringens forventninger til de statlige foretakene.

Naturmangfoldloven § 12

Når det gjelder nml § 12, er det i den aktuelle saken særlig spørsmålet om *alternativ utforming av planforslaget* som er aktuelt, da særlig ved *ikke* å tillate regulering av delområde I/L2 (industri/lager 2). Dette spørsmålet var også sentralt i Statsforvalteren sitt opphevingsvedtak av den forrige reguleringsplanen for Kokstaddalen, og temaet har også vært diskutert gjennom store deler av detaljreguleringsprosessen.

³ https://fnf-nett.no/hordaland/wp-content/uploads/sites/12/2023/08/NNI-Rapport-645_2023_Myr-og-myrlandskap-i-Kokstad-området_Bergen_Endringer-over-tid_NNI_080823.pdf

Vi mener at det ikke er foretatt en god nok vurdering av hvilket utbyggingsalternativ (dvs. med eller uten I/L2) som vil gi «de beste samfunnsmessige resultater». Ifølge naturmangfoldloven § 12 skal en slik samlet vurdering gjøres «for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet».

I den aktuelle saksframstillingen fra byrådet blir det stort sett bare fremhevet at Posten selv sier at de også trenger I/L2 for å kunne finansiere de omfattende rekkefølgekravene som prosjektet etter hvert har blitt omfattet av. Forslagsstiller selv hevder også i planbeskrivelsen at det er stor etterspørsel etter næringsstomter i området – uten at dette er dokumentert.

For det første er det slik at mange av rekkefølgekravene nettopp er knyttet til utbyggingen av I/L2, og dermed kunne vært tatt ut planen hvis også I/L2 hadde blitt tatt ut av reguleringsplanen. Kommunen kunne derfor med enkelhet – i den siste planbehandlingen – ha delt planen i to, og da bare godkjent den delen som inneholder I/L1, samt de rekkefølgekrav som de mener må belastes tiltakshaver i forbindelse med I/L1.

Det fremkommer også av møtenotater som ligger på saken at byrådsavdelingen gikk langt i å antyde overfor Posten at det var dette alternativet de ønsket. Posten gikk imidlertid ikke med på dette – blant annet fordi de allerede har brukt tid og penger på detaljregulering av I/L2, med tilhørende rekkefølgekrav. Posten legger selvsagt også til grunn at de vil tjene penger på utvikling av næringsstomter i I/L2 – og til slutt, Posten har uttalt både i møter med kommunen og til Fanaposten, som har fulgt saken tett, at hvis de ikke får regulert både I/L1 og I/L2 vil de flytte planlagt logistikkterminal til allerede opparbeidet næringsområde i Endelausmarka i Bjørnafjorden kommune.

Med dette som bakteppe er det ikke uventet at bystyret i Bergen igjen vedtok både I/L1 og I/L2 som del av reguleringsplanen – **men at Posten skal tjene penger på å selge næringsstomter fra I/L2 er heldigvis juridisk sett i liten grad relevant for vurderingen av hva som vil «gi de beste samfunnsmessige resultater».**

Vi tar også med at det har blitt stilt spørsmål ved om Posten virkelig etterlever målene i eierskapsmeldingen når det statlige foretaket i så stor grad fokuserer på egen bunnlinje når det gjelder regulering av I/L2, og ikke på hvilken effekt denne utbyggingen vil ha på natur, miljø og fellesskapets turområder, og dermed folkehelsen. Næringsministeren avsluttet da svaret på spørsmålet fra stortingsrepresentant Marhaug slik: «Jeg legger til grunn at Posten Bring etterlever statens forventninger vedr. naturmangfold og økosystemer og i denne sammenheng bl.a. gjennomfører aktsomhetsvurderinger og eventuelt også vurderer alternative løsninger.»⁴

For det andre er det ingenting som tyder på at det er mangel på næringsstomter i området. Hvis det er slik at det faktisk er mangel på næringsstomter i området, så mener vi at det må være opp til forslagsstiller eller eventuelt planmyndighet å dokumentere at en slik mangel faktisk er der. Her må vi ta med at det samme argumentet om manglende næringsareal ble brukt i 2019, da det til tross for sterke protester ble gitt dispensasjon til å fjerne matjord og planere ut Lilandsjordet nord – lenge før vedtatt reguleringsplan der (reguleringsplanen ble først vedtatt 27. september 2023).

I ettertid viste det seg at de mye omtalte bilforretningene ikke hadde hatt problemer med å finne seg andre ledige næringsstomter bl.a. i Kokstad-området⁵. Dispensasjonen som ble gitt til å planere ut Lilandsjordet nord i 2019 var det altså ingen grunn til å gi – og man kan derfor hevde at sett i ettertid

⁴ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=94930>

⁵ <https://www.bt.no/politikk/i/y6rVzr/valg-2023-bergen-kommune-satte-reglene-til-side-og-ofret-matjorden-paa-liland-saa-ombestemte-bilselgerne-seg>

viste vedtaket seg å være ulovlig – jf. plan- og bygningsloven § 19-2, som blant annet sier at «fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene» (det har i praksis ikke vært noen samfunnsmessige fordeler ved å gi dispensasjon, etter hva vi kan se).

Forskrift om konsekvensutredninger

Forskrift om konsekvensutredning § 21 omtaler bl.a. faktorer som konsekvensutredningen skal identifisere og beskrive. Også samlede virkninger skal vurderes. Forskrift om konsekvensutredning (kuf) § 22 omhandler krav til beskrivelse bl.a. av metodikk, utfordringer og mangler ved konsekvensutredninger. Kuf § 23 omhandler krav til beskrivelse av forebygginger av virkninger som et tiltak vil ha for miljø og samfunn.

Det er ikke utført noen konsekvensutredning av den aktuelle detaljreguleringsplanen, da med henvisning til at det foreligger konsekvensutredning av områdereguleringsplanen (vedtatt i november 2015), og at denne i hovedsak overlapper med detaljreguleringsplanen. Kuf § 28 slår imidlertid fast at «hvis det går lang tid fra gjennomført høring av konsekvensutredning til tidspunkt for endelig vedtak, skal ansvarlig myndighet forvise seg om at oppdatert kunnskap legges til grunn for sluttbehandling av saken». Det er trolig dette kravet som ligger til grunn for utarbeidelse av naturmangfoldrapport, utredning av klimagassutslipp, mm., siden konsekvensutredningen for områdereguleringsplanen i praksis ikke inneholder noen som helst kunnskap om flere av faktorene som er nevnt i kuf § 21 (herunder også naturmangfold).

Etter vår mening er det imidlertid ganske langt fra de krav som stilles i kuf §§ 21–23 og § 28, og til de konsekvensene som til sammen er utredet i områdereguleringsplanen og detaljreguleringsplanen; for eksempel er det ganske åpenbare mangler når det gjelder utredninger av *påvirkninger på vannmiljø* (jf. også vannforskriften §§ 4 og 12), *påvirkning på barn og unges oppvekstvilkår* osv. (se kuf § 21). Det er også klare mangler når det beskrivelse av metodikk (jf. kuf § 22); f.eks. «utfordringer, tekniske mangler og kunnskapsmangler som har påvirket sammenstillingen av informasjonen og de viktigste usikkerhetsfaktorene ved utredningen».

Når det gjelder utredninger av *påvirkninger på vannmiljø*, ønsker vi også å minne om *Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)*, bl.a. § 4, som sier at «tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand». Vi kan heller ikke se at det aktuelle tiltaket (utbyggingen) treffes av unntaksbestemmelsen i vannforskriften § 12, første ledd, siden den aktuelle vannforekomstens kjemiske og biologiske verdier også vil bli påvirket av det aktuelle tiltaket – *uten at dette ser ut til å ha vært utredet eller omtalt på noen som helst måte av tiltakshaver*. Den aktuelle vannforekomsten som gjelder I/L2, er øvre del av Grimseidvassdraget, og heter «Bekk fra Skranevatnet» (056-175-R)⁶, der i hvert fall de to største myrene i I/L2 hører til nedbørsfeltet til den aktuelle vannforekomsten. Den aktuelle vannforekomsten har kun **moderat økologisk tilstand**, og omfattes derfor av vannforskriften § 4. Vi kan ikke finne noe om dette, som del av det aktuelle kunnskapsgrunnlaget.

Også når det gjelder friluftsliv mener vi at konsekvensutredningen og det øvrige kunnskapsgrunnlaget ikke tilfredsstiller forskrift om konsekvensutredninger – etter gjeldende metodikk mener vi at friluftslivsverdiene skulle fått verdi *svært stor*, og får negativ påvirkning som verken er tilstrekkelig utredet eller tilstrekkelig avbøta.

⁶ <https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/056-175-R>

Tatt i betraktning at planarbeidet ikke ser ut til å ha greid å svare ut alle de kravene som ligger i dagens forskrift om konsekvensutredninger, er det nærliggende å tenke seg at dette har å gjøre med at det var helt andre krav til konsekvensutredninger på det tidspunktet som områdereguleringsplanen ble vedtatt, sammenlignet med de kravene som ligger i forskrift om konsekvensutredninger nå (dagens forskrift trådte i kraft 20. juni 2017).

Det er også nyttig å minne om hensikten med forskrift om konsekvensutredninger – jf. § 1: «Formålet med forskriften er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår planer eller tiltak kan gjennomføres.» Formålsparagrafen illustrerer tydelig hvor viktig det er med gode utredninger når man skal gjøre vurderinger av typen som f.eks. om delområde I/L2 bør tillates som en del av planen, eller ikke.

Når det er såpass store mangler knyttet til både naturmangfoldloven §§ 7–12 og nevnte paragrafer i forskrift om konsekvensutredninger, blir det umulig «å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning» under forberedelsen av planen, og også umulig å ta stilling – på et juridisk riktig grunnlag – om og på hvilke vilkår den aktuelle planen kan gjennomføres.

Det er i stor grad de samme manglende som gjelder utredning av I/L1, som I/L2, men den store forskjellen mellom de to delområdene er som tidligere nevnt, at det skal svært mye til for å hevde at den aktuelle logistikkterminalen ikke skal bygges på I/L1 likevel – når ny logistikkterminal har vært under planlegging såpass lenge, og det er jo utvilsomt slik at Posten og Bring etter hvert må flytte sine virksomheter henholdsvis fra Mindemyren og Dokken. Nytteverdien av en ny logistikkterminal er uvilksomt til stede sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv, noe man pr. nå ikke kan si om utbyggingen av I/L2.

En ny logistikkterminal må uansett etableres et sted; enten det er i Fleslandsmarka eller i Endelausmarka, eller et helt annet sted. Men vi kan vel også anta at det ikke vil være aktuelt for Posten å kjøpe et større næringsareal enn hva de trenger til egen virksomhet, hvis det er næringsområdet i Endelausmarka som skulle bli den endelige løsningen for Posten.

En realisering av I/L2 er i seg selv et svært omfattende og naturødeleggende tiltak (ca. 126 dekar) som vil ha direkte negativ påvirkning på blant annet truede arter (eks. gulspurv, granmeis, grønnfink og kanskje hønhauk), nær truede arter (eks. kysthumle og purpurlyng), lokalt/regionalt sjeldne/fåtallige arter (eks. kysthumle, myrklegg og kanskje hønhauk), og selvsagt på mange andre arter også – både arter som er kartlagt og ikke kartlagt.

Miljøverndepartementet kom i 2011 med en uttalelse om hvordan saker som omhandler plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven skal behandles (publisert i Planjuss 1/2012 side 4). Her fremgår det at «jo mer og verdifullt naturmangfold som berøres, desto grundigere må saken vurderes etter loven». Dette er et viktig prinsipp som forvaltningen skal følge, og som også Sivilombudet har støttet seg på ved flere uttalelser som gjelder naturmangfoldloven (ref. Åkra sør Veakrossen⁷).

Vi tar også med at i konsekvensutredningen fra 2014 foreligger det ingen reell informasjon om rødlistede arter eller i realiteten andre naturverdier for den saks skyld. Kunnskapsgrunlaget om naturmangfold som denne konsekvensutredningen bygger på, er i praksis så godt som lik null (se pkt. 8.3 *Grønne interesser*, side 61–62). Dette er det viktig å ha mente når tiltakshaver og planmyndighet til stadighet henviser til at detaljreguleringsplanen i stor grad er i tråd med områdereguleringsplanen.

⁷ <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/32600/>

Og ikke minst; til tross for at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold nå er betydelig bedre enn i 2014, så har denne nye kunnskapen ikke hatt noen reell påvirkning på utformingen av reguleringsplanen, om man sammenligner med områdereguleringsplanen. Tvert imot, så blir områdereguleringsplanens utforming trukket frem som et selvstendig argument for hvorfor I/L2 også må bygges ned.

For sammenligning, henviser vi til *konsekvensutredning naturmangfold* for den nevnte reguleringsplanen *Lilandsjordet nord*. Denne utredningen er på 49 sider og følger etter hva vi kan se dagens krav til metodikk – i rak motsetning til hva tilfellet er for reguleringsplanen for Kokstaddalen. De to planene ble vedtatt på samme bystyremøte – men de er altså konsekvensutredet på vidt forskjellig måte selv om man ut fra hvilke arter og naturtyper som finnes i de to planområdene, kan hevde at det er vel så store naturverdier knyttet til planområdet Kokstaddalen som til Lilandsjordet nord – vi har dog ikke studert KU for naturmangfold for *Lilandsjordet nord* i detalj.

Kort oppsummert mener vi at kunnskap om tiltaket og dets konsekvenser for miljø og samfunn, ikke er utredet i tråd med de alle de krav som stilles i gjeldende forskrift om konsekvensutredninger. Vi mener også at det ikke er usannsynlig at disse feilene kan ha virket bestemmende på planvedtakets innhold – og dermed at forvaltningsloven § 41 ikke kommer til anvendelse i denne saken.

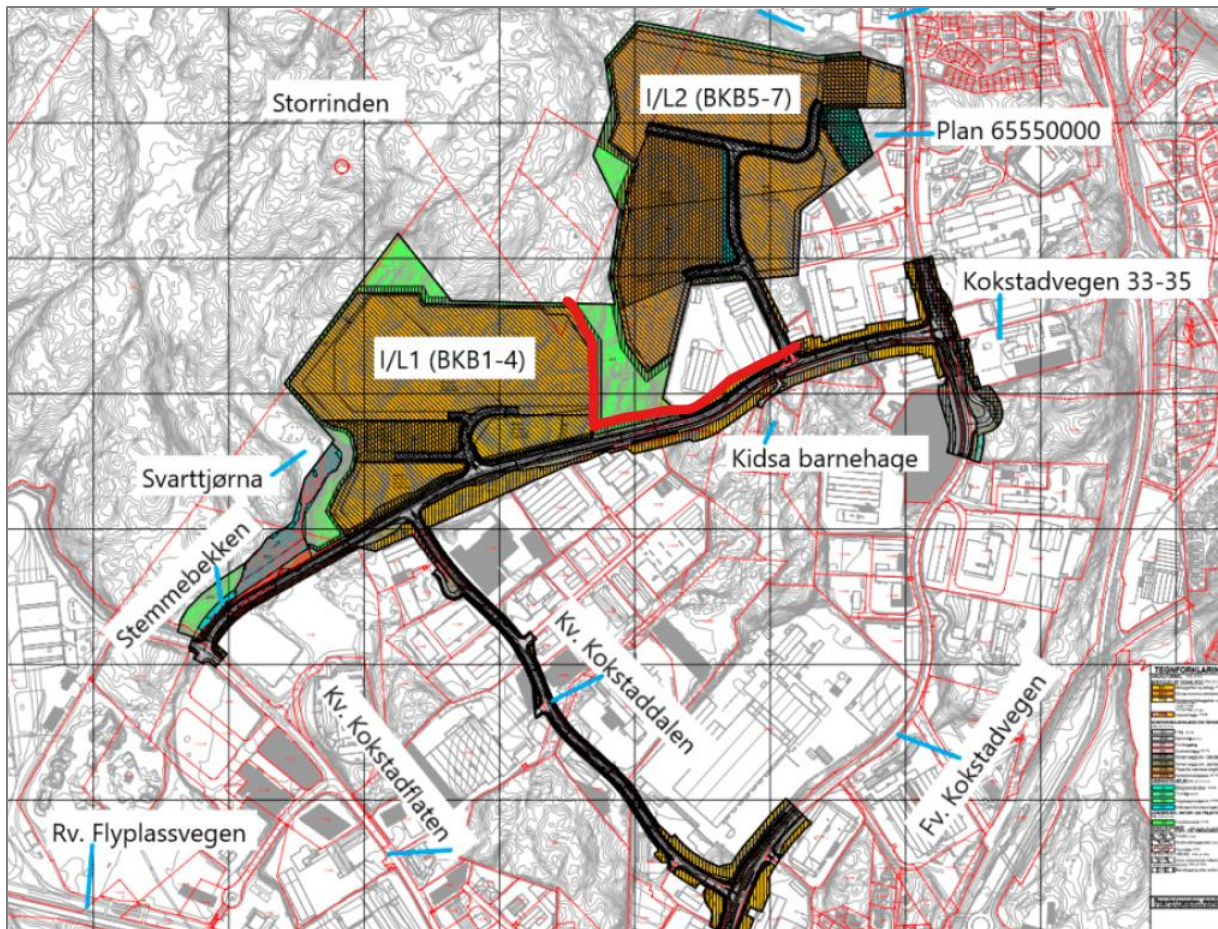
Et forslag til løsning

Posten har signalisert at de allerede på nyåret må avgjøre hvor de skal flytte sin logistikkterminal. Den raskeste løsningen for å få til en godkjent tomt, der Posten da kan starte på sin utbygging, vil være å oppheve I/L2, samt dennes tilkomstvei, og tilgrensende grøntstruktur, som vist i figur 3. Posten vil da ha en godkjent reguleringsplan, der de kan starte arbeidet med veibygging og tomt på I/L1.

Når kun I/L1 skal bygges ut, vil det selvsagt være naturlig at kommunen og fylkeskommunen frafaller en hel del av rekkefølgekravene som er knyttet til samferdsel. Tilkomst til I/L1 kan enklest løses til/fra Kokstadflaten, der kapasiteten er god. Trafikkapasiteten i Kokstaddalen er som kjent allerede sprengt.

Velger kommunen å se bort fra den herværende klagen, vil det trolig gå flere måneder før Statsforvalteren kommer med sitt svar i saken, og da kan man risikere at Posten i mellomtiden velger å flytte til Bjørnafjorden. Hvis heller ikke Statsforvalteren tar den herværende klagen til følge, er det naturlig å tenke seg at saken vil bli brakt inn for Sivilombudet, der saksbehandlingstiden erfaringsmessig vil ligge mellom et halvt år og ett år for denne type saker (klagefristen til Sivilombudet er for øvrig ett år fra Statsforvalteren har kommet med sitt vedtak). Hvis Sivilombudet så er enige i at saksbehandlingen bærer preg av feil, vil man fort rykke forholdsvis langt tilbake i planprosessen – med all den tid det måtte ta.

Det tryggeste for kommunen vil derfor være å ta ut I/L2 og tilgrensende områder allerede nå – da for å kunne gi Posten et raskt svar i saken. Hvis Posten mot formodning ikke godtar at I/L2 tas ut – fordi de da går glipp av pengene fra tomtesalg – så tenker vi at det får stå for Postens egen regning. Alternativet – slik vi ser det – vil være å godkjenne en reguleringsplan som har store feil og mangler i forhold til flere helt sentrale krav som stilles i naturmangfoldloven og forskrift om konsekvensutredninger.

Figur 3. Det er fullt mulig for klagemyndighet å godkjenne kun deler av reguleringsplanen. Ved å oppheve I/L2 og tilgrensende vei og grønnstruktur (det som er avgrenset av rød strek på figuren) vil tiltakshaver ha en godkjent reguleringsplan for ny logistikkterminal, i tillegg til andre delområder av I/L1, som kan selges til andre næringsaktører. Tilkost til I/L1 kan løses med vei til/fra Kokstadflaten, som har god kapasitet i forhold til Kokstaddalen og Kokstadvegen – og det meste av de fordyrende rekkefølgekravene (som i stor grad skyldes utbygging av I/L2) kan da frafalles. Modifisert figur fra byrådets saksframstilling.

Referanser

Håland A. 2023. 2023. Myr og myrlandskap i Kokstad–Flesland-området. En status- og tapsanalyse. *NNI-rapport 645*. 49 sider. URL: https://fnf-nett.no/hordaland/wp-content/uploads/sites/12/2023/08/NNI-Rapport-645_2023_Myr-og-myrlandskap-i-Kokstad-området_Bergen_Endringer-over-tid_NNI_080823.pdf

Håland A, Overvoll O og Stellberg J. 1998. Kyststamvegen Stord–Halhjem. Konsekvensutgreiing. Deltema naturmangfold – Fase 1. *NNi-rapport 40*. 75 sider.

Mikkelsen G og Søyland A. 2017. Viltet i Bergen. Kartlegging av viltområder og status for viltartene. *Bergen kommune, Bymiljøetaten*. URL: <https://www.bergen.kommune.no/api/rest/filer/V196827>

Sætersdal M, Blom HH, Eriksen R og Gjerde I. Ansvarsskogtyper i Norge – Hvilke europeiske skogtyper er spesielt godt representert i Norge? *NIBIO-rapport 69*. 34 sider. URL: https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2653017/NIBIO_RAPPORT_2020_6_69.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivorganisasjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftslivinteressene. Per i dag er det tolv organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, Friluftsrådet Vest, BirdLife Norge avd. Hordaland, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 47 000 medlemmer.